

E SUPREMI APOSTOLATUS

Encyklika sv. Pia X.

ze 4.října 1903

k nástupu do jeho úřadu a o ustanovení programu

Vše obnovit v Kristu.

***

Všem patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům a jiným ordinářům, kteří jsou v míru a společenství s Apoštolským stolcem,

papež Pius X.

Ctihodní bratři!

Pozdrav a apoštolské požehnání!

Chtěli bychom k Vám poprvé promluvit u Učitelského stolce nejvyššího apoštolského úřadu, na který jsme byli povýšeni nevyzpytatelným úradkem Boha. Není třeba připomínat s jakými slzami a velkými prosbami jsme se pokoušeli odvrátit od nás strašné břemeno papežství. Ačkoli nemůžeme srovnávat zásluhy, myslíme, že na sebe můžeme vztahovat náрек, do něhož upadl Anselm, zcela svatý muž, když byl donucen, přes své zdráhání a odpor, přijmout čest biskupské důstojnosti. Neboť co on uváděl za známku svého smutku, to Nám budiž dovoleno uvést, abychom ukázali, s jakými myšlenkami a jakou vůlí jsme na sebe vzali nejtěžší úlohu pást stádce Kristovo. Říká: *“Mé slzy, mé volání, můj křik, by mohly svědčit o zármutku mého srdce! Nevzpomínám si, že by se mi kdy, ať již v jakékoli bolesti, něco podobného stalo, dokud nenastal den, kdy na mne dolehl těžký úrad být arcibiskupem v Canterbury. To si mohli dobře uvědomit ti, kteří mi toho dne pohlédli do tváře... Barvou jsem se podobal více mrtvému než živému, neboť jsem ztratil barvu strnutím a bolestí. A abych řekl pravdu: proti této volbě nebo spíše násilí, které mne postihlo, jsem kladl odpor, jak jen jsem mohl. Ale zároveň - ať již chci nebo ne - jsem nucen uznat, že úmysly Boží se stále více a více stavěly proti mým snahám. A tak poznávám, že vám nemohu žádným způsobem uniknout. Přemožen proto ne tolik nátlakem lidí, jako mocí Boží, proti níž žádná chytrost, chápu již, že si pro sebe mohu položit jen tuto úvahu: Po tom, co jsem se modlil, natolik jsem byl schopen, a usiloval, aby - kdyby bylo možné - mne minul tento kalich, aniž bych jej pil, odkládám své mínění a svou vůli a poddávám se zcela úmyslům a vůli Boží”* (Ep. 1, III, ep. L).

Zajisté Nám nechyběly mnohé a nejdůležitější důvody k tomu, abychom se zdráhali. Nehledě k tomu, že jsme se pro svou ubohost nepovažovali v žádném případě za hodného papežského úřadu: kým by neotřásl být určen za nástupce muže, který, zatím co téměř celých 26 let pln moudrosti vládl církvi, byl schopen takovým způsobem - jak zápal ducha, tak velkým lékem všech ctností - dosáhnout mnohé, takže přivedl dokonce protivníky k tomu,

aby ho obdivovali, a který posvětil vzpomínku na své jméno nejvelkolepějšími činy? A pak, abychom přešli ostatní, poděsil Nás, a sice ze všeho nejvíce, **současný stav, nejvyšší zoufalý stav lidského pokolení**. Neboť komu není známo, že spolužití lidí, je v současnosti více než v minulých dobách sužováno přetěžkou a nejhluběji zakořeněnou nemocí, která je den ode dne horší a je **úplně rozkládá a smrtelně napadá?** Vy víte, ctihodní bratři, o jakou nemoc se jedná: **o odpad a odvrát od Boha**. Opravdu, nic není nebezpečnější než toto, podle slov proroka: *“Neboť viz, ti, kdož se vzdalují od Tebe, zahynou”*. (Žalm 72, 27).

Uznali jsme, že musíme proti tak velkému zlu pracovat mocí svěřené papežské důstojnosti. Neboť jsme měli za to, že Nám je určen příkaz Boží: *“Ejhle, ustanovuji dnes tebe na národy a nad říšemi, abys vytrhával a strhával, abys ničil a bořil, abys stavěl a štípil.”* (Jer. 1,10).

Vědomi si skutečné Naší slabosti, neodvážili jsme se převzít úřad, který nemá sobě rovného ve spoustě překážek a těžkostí. A přesto: když nyní Božský majestát přikazuje pozvednout Naši ubohost k této plnosti moci, napřímili jsme svého ducha v Tom, který nás posiluje. Důvěřující v Boží sílu, přikládáme ruku k dílu a prohlašujeme, že hlavním předmětem papežské činnosti má být pro Nás toto jediné:

“Vše obnovit v Kristu” (Efes. 1,10).

(Instaurare omnia in Christo - latinské "instaurare" znamená také: opět napřímít, postavit, posvětit, a má také souvislost s řeckým slovem “sturós”, kříž, ukřižování - pozn. opis.), aby totiž: *“Kristus byl vším a ve všech”* (Kol. 3,11).

Vyskytnou se zajisté lidé, kteří, když posuzují božské podle lidského měřítka, se budou pokoušet zjistit, jaký je vlastně úmysl Našeho rozhodnutí, aby jej zvrátili na světský prospěch a na horlení pro světské věci. Prohlašujeme toto hlasitě za marnou naději a ujišťujeme s důrazem, že nechceme být ničím, co se týče budoucího soužití lidí, než s Boží pomocí služebníkem Božím, jehož moc vykonáváme. Úmysly Boží jsou naše úmysly. Je rozhodnuto pro tyto obětovat všechny síly a život. A jestliže někteří od nás vyprošují nějakou známku, která objasní vnitřní vůli, pak budeme vždy uvádět tuto jedinou: Vše obnovit v Kristu!

Při provádění a zabývání se tímto velkolepým dílem, ctihodní bratři, dodává Nám horlivosti to, že budeme jistě mít Vás za účinné spolupracovníky, aby byla věc přivedena k úspěšným koncům. Kdybychom totiž o tom pochybovali, tak bychom Vás ovšem považovali - zajisté neprávem - za nevědomé nebo nedbalé vůči onomu **zločinnému boji proti Bohu**, který teď téměř všude propukl a je podporován. Neboť vpravdě proti svému Tvůrci **“zuří pohané a osnují marné plány národy”** (Žalm 2, 1); takže je téměř **všeobecné volání nepřitele proti Bohu: “odstup od nás”** (Job 21,14). Proto ve většině případů vymizela úctyplná bázeň před věčným Bohem. Ani v soukromých ani ve veřejných životních zvyklostech není zásadou Jeho nejvyšší vůle. Spíše se usiluje vši silou a pomocí jakékoli záludnosti, aby dokonce **úplně vymizela vzpomínka na Boha a myšlenka na Něho**.

Kdo toto vážně uváží, ten se jistě obává, že tato **zvrácenost duší představuje určitou první zkoušku nebo zároveň počátek oněch zel, která jsou očekávána ke konci času; nebo zda** "syn záhuby", o němž mluví apoštol (2. Sol. 2,3), **již zde na zemi neobchází**. Neboť s

takovou opovážlivostí, s takovou zběsilostí je všude napadáno náboženství a zbožnost, potírány nauky zjevné víry; a je bezohledně usilováno odstranit a vymýtit z cesty jakékoli povinnosti, které má člověk vůči Bohu! Na druhé straně, což je podle téhož apoštola charakteristickou **známkou Antikrista, je toto: člověk proniká s nejvyšší troufalostí sám na místo Boha**, přičemž se povyšuje "nade vše, co se jmenuje Bůh". Ačkoliv není schopen vymazat v sobě zcela známost Boha, zachází tak daleko, že po opovržení Božím majestátem chce dokonce zároveň tento viditelný **svět učinit chrámem, kde bude muset být od ostatních oslavován**. *"Posadí se v chrámě Božím a bude si počínat, jako by byl Bohem."* (2. Sol. 2,4)

S jakým výsledkem bude vedena tato bitva smrtelníků proti Bohu: nikdo, kdo má zdravý rozum, nemůže o tom zapochybovat. Je dáno **člověku zneužitím své svobody zmocnit se práv a majestátu Stvořitele** všech věcí. Samozřejmě vítězství Boha zůstává neotřesitelné. Neboť i ubohost vystupuje tím hrozivěji, čím směleji se člověk pozvedá v naději na vítězství. Toto nám připomíná sám Bůh v Písmu svatém. Neboť *"přehlédá hříchy lidí"* (Moudr. 11,24) /dává čas, aby se káli/, a nevzpomíná Své moci a majestátu. Brzy však po zdánlivém ústupku *"probudí se ... jako hrdina rozjařený vínem"* (Žal 77, 65) a *"rozbije hlavy svých nepřátel"* (Žahn 67, 22), takže všichni zakusí, že *"Bůh je králem nad celou zemí"* (Žalm 46, 8) a *"poznají pohané, že jsou lidmi"* (Ž 9, 21).

S jistou vírou, ctihodní bratři, držme se toho pevně a očekávejme to. To nám ale nebrání, aby každý přispěl svým dílem k dozrání díla Božího; a sice ne pouhými naléhavými prosbami: *"povstaň Pane, ať nezpyšní člověk"* (Ž 9, 20), nýbrž, na čem více záleží: činy a slovem, se vši otevřeností vyslovit a nárokovat nejvyšší panství Boha nad lidmi a nad ostatními přirozenými věcmi, aby tak byly Jeho právo a Jeho moc poroučet, ode všech věrně ctěny a jich dbáno. To vyžaduje nejen pouhá přirozená povinnost, nýbrž i všeobecný prospěch našeho pokolení. Či duše, ctihodní bratři, není stravována bezradností a smutkem, když vidí převážnou část lidí; zatímco jsou, nikoli nezaslouženě, oslavovány pokroky civilizace, bojují lidé mezi sebou urputně a s takovou divokou zahořklostí, že panuje boj téměř všech proti všem. Touha po míru se dotýká vpravdě všech srdcí a není nikoho, kdo by vášnivě po něm nevolal. Avšak: Jestliže je opovrhováno Bohem, je nesmyslné hledat mír. Kde je totiž Bůh vzdálen, tam je dán výhost spravedlnosti; a po odstranění spravedlnosti se marně honíme za nadějí na mír!

Účinek spravedlnosti bude pokoj. (Žalm 32,17)

Každopádně vidíme, že je nemálo těch, kteří vedeni snahou po míru, totiž po pokojném řádu, se úzce spojují ve sdruženích a stranách, které se pojmenovávají podle (vytyčených) "pravidel" (uspořádání). Ach, jaké to prázdné naděje! Existuje jedna jediná "strana řádu", která skutečně může nastolit mír po narušených vztazích: totiž strana těch, kteří se přiklánějí k Bohu. Je nezbytné tuto zvětšit a přivést k ní jich co možná nejvíce, když budeme podníceni úsilím po jistotě.

Ctihodní bratři! Ať se již rozhodneme pro jakýkoliv způsob, jak přivolat zpět národy k majestátu a panství Boha, nikdy se to nepodaří (cestou) mimo Ježíše Krista. Apoštol totiž napomíná: *"Nikdo nemůže položit jiný základ než ten, který je položen: a tím je Ježíš Kristus."* (1.Kor. 3,11). On sám je totiž Jediný, kterého *"Otec posvětil a poslal na svět"*

(Jan 10,36); je *"odleskem Jeho slávy a výrazem jeho podstaty "* (Žid. 1,3), pravý Bůh a pravý člověk, bez něhož nutně nikdo nemůže Boha poznat neboť: *" nikdo nezná Otce než Syn, a komu by to chtěl Syn zjevit "* (Mat. 11,27).

Z toho plyne, že je zcela totéž *"vše obnovit v Kristu"* a přivést lidi k poslušnosti Boha. Proto tedy musíme svou starost zaměřit na to, abychom přivedli lidské pokolení k (podřízenosti) nejvyšší vládě Krista. Jestliže se tak stane, pak se zcela a úplně vrátí k Bohu.

Když říkáme k Bohu, pak tím nemíníme někoho nedbalého, kdo se o lidi nezajímá, jak předstírá pomluva materialistů, nýbrž živého a pravého Boha, jednoho podle přirozenosti, ve třech osobách, Stvořitele světa, který vše nejmoudřeji předvídá; konečně nejspravedlivějšího zákonodárce, který viníky trestá, pro ctnosté ale má slíbenou odměnu.

Čím se nám pak otevírá cesta ke Kristu, to je očividné - totiž skrze církev. Proto právem říká Zlatoústý: *"Tvá naděje: Církev; tvá spása: Církev; tvé útočiště: Církev"* (Hom. *"de capto Eutropio"* n. 6). Proto ji totiž Kristus založil, vydobyl za cenu své krve a svěřil jí svou nauku a příkazy svých zákonů, přičemž ji zároveň vybavil přemírou božských prostředků milosti ke svatosti a spáse lidí.

Vidíte tedy, ctihodní bratři, jaký je to závazek, který je uložen zároveň Nám i Vám: přivést společnost lidí, kteří se odvrátili od moudrosti Kristovy, zpět k zásadám církve. Církev je podřídi Kristu. Kristus ale Bohu. Jesliže to s milostí Boží vykonáme, budeme s radostí děkovat za to, že zlomyslnost udělala místo spravedlnosti a uslyšíme šťastné volání mocného hlasu s nebe: *"nyní přišla spása, moc a vláda našeho Boha a moc jeho Pomazaného "* (Zjev. 2, 10). Aby takový výsledek odpovídal přání, je nutné snažit se celou silou a úsilím o to, abychom zcela vymýtli onen hrozný a opovrženímhodný zločin, který je vlastní této epoše: **totiž že se člověk staví na místě Božím.**

Nejsvětější zákony a rady evangelia musí opět získat svou dřívější důstojnost. Církvi tradované pravdy, mezi nimi nauka o posvátnosti manželství, o výchově a vzdělání mládeže, o držení a užívání statků, o povinnostech těch, kteří spravují veřejné záležitosti - musí být zajištěny. Konečně je třeba znovu nastolit rovnováhu mezi různými třídami občanů podle křesťanských mravů a předpisů. Vpravdě poslušnosti pokynů Boha jsme si předsevzali, že za našeho pontifikátu má být toto provedeno a budeme to provádět podle míry sil. Na Vás, ctihodní bratři, bude záležet, abyste svatostí, moudrostí, uskutečňováním potřebného, přednostně ale horlivostí o čest Boží, přispěli našim snahám. Netrvejte při tom na ničem jiném, než aby vše bylo *"přetvořeno v Krista"* (Gal. 4,19).

Jakých pomocných prostředků při tak velké věci použijeme, to sotva musí být řečeno: jsou přece čerpány z toho, co je všeobecně známo. První starostí budiž, aby Kristovu tvářnost si osvojili ti, kteří jsou určeni svým úřadem k tomu, vytvořit Kristovu tvářnost v ostatních lidech: působit na kněze, ctihodní bratři; na ně je upřena pozornost. Ať již je jakkoliv těch, kteří jsou posvěceni ke službě Bohu. Kéž by mezi lidmi, ať je kdokoliv, k nimž mohou být posláni, poznali onen úřad, který jim byl předán, o němž svědčí Pavel těmito nejvyšší láskyplnými slovy, že mají převzít: *"Mé děti, vás opět ve velkých bolestech zplozují, dokud nebudete přetvořeni v Krista"* (Gal. 4,19). Mohou tito splnit svou povinnost, jestliže sami

jako první neoblékli Krista? Kéž by Ho tedy oblékli, aby se na ně mohla vztahovat slova téhož apoštola: *“Nežiji už já, nýbrž žije ve mně Kristus”* (Ga. 2,20); *Pro mne život je Kristus”* (Filip. 1, 21).

Povzbuzeni, abychom *“vyspěli v dokonalého muže a dosáhli (duchovním) vzrůstem míry plnosti Kristovy”* (Efez. 4, 13), se sice vztahuje na všechny věřící, zvláště ale platí pro kněze. Ten je proto nazýván *“druhým Kristem”* - sjednocen s ním nejen účastí na Jeho moci, nýbrž též napodobením způsobu Jeho jednání. Tím se projeví jako názorný obraz Krista.

Protože je tomu tak, ctihodní bratři, jak pečlivá a velká musí být starost, kterou byste měli věnovat tomu, **abyste klérus vychovali ve všestranné svatosti!** Všechny ostatní činnosti, ať již mohou být jakékoliv, musí tomuto ustoupit. **Proto budiž podstatná část Vašich snah věnována seminářům a jejich svatému a předepsanému řádu a vedení, tak, aby se stejnou měrou vyznačovaly čistotu nauky jako svatosti mravů. Seminář budiž pro každého z Vás radostí srdce! Každopádně nezanedbávejte nic, co bylo nejvýš moudrou prozíravostí stanoveno Tridentským koncilem.** Když k tomu dojde, že mají kandidátům být udělena posvátná svěcení, neztrácejte, prosím, ze zřetel slova Pavlova, která napsal Timotheovi: *“Nevkládej na nikoho ukvapeně ruce”* (1. Tim. 5,22).

Uvažte při tom s největší pozorností, že **budoucí věřící budou obyčejně právě takoví, jako jsou ti, které určíte za kněze.** Nehleďte tedy nikdy na soukromý prospěch, ať již jakéhokoliv druhu. Spíše přitom mějte na zřeteli pouze jedině Boha, církev a věčné štěstí duší, abyste se snad tak nestali, jak varuje apoštol, spoluvinní na *“cizích hříších”* (1. Tim. 5,22). Dále by novosvěcení kněží, po tom, co opustili seminář, neměli opomíjet Vaší horlivou péči. Vyzýváme k tomu z hloubi duše: vezměte si často k srdci, co má být rozníceno nebeským ohněm; rozněcujte a rozplameňujte je, aby toužili jedině po Bohu a prospěchu duší. Z Naší strany, ctihodní bratři, budeme s největší pozorností pečovat o to, aby příslušníci posvátného kléru nebyli sváděni podvodem jisté nové a klamně vědy. Ta nemá libou vůni Kristovu a usiluje o to, pomocí zfalšovaných a lstivých důkazů zavést bludy *“racionalismu”* a *“semiracionalismu”*. Již apoštol napomíná Timothea, aby se toho chránil, těmito slovy: *“Zachovej svěřený statek! Chraň se planých světských řečí a sporů klamně vědy, k níž se někteří přidali a tak zbloudili ve víře”* (1. Tim. 6, 20-21).

To neznamená, že snad mezi mladými kněžími, považujeme za méně chvályhodné ty, kteří studují užitečné obory ze všech oblastí vědění s cílem, aby byli lépe poučeni pro obranu pravdy a vyvrácení pomluv těch, kteří nenávidí Boha. Současně ovšem nemůžeme skrývat, spíše přiznáváme zcela otevřeně, že vždy dáme přednost těm, kteří - i když nijak neopomíjejí posvátné a světské vědy - nicméně se v první řadě zasvětili blahu duší povinnou péčí, jak se sluší na kněze, který myslí na čest Boží. Máme *“velký zármutek a bez ustání bolest ve svém srdci”* (Řím. 9, 2), když uvážíme, že pláč Jeremiášův se hodí i nad naši dobu: ***“maličtí prosí o chléb a není nikoho, kdo by jim jej lámal”*** (Pláč. 4, 4). Neboť mezi klérem nechybí takoví kněží, kteří - každý podle své vlastní představy - vynakládají třeba námahu na činnost, která se týká více nepodstatných věcí, než věcí trvalého užitku. A zatím není tak velký počet těch, kteří by podle příkladu Kristova brali jako na ně zaměřená slova proroka: *“Duch Páně ... mě*

pomazal a poslal zvěstovat evangelium chudým, uzdravovat zkroušené srdcem, ohlásit zajatým propuštění a slepým prohlédnutí” (Luk. 4, 18).

Komu, ctihodní bratři, není známo, že lidé se především vyznačují rozumem a svobodou, a **že proto vyučování v náboženství je nejdůležitější cestou k obnově vlády Boha v lidských duších?** Neboť zajisté ti, kteří Krista nenávidí a církví a evangeliem pohrdají, činí tak více z nevědomosti než z duševní špatnosti! O těch se právem říká: *”Tito však tupí to, co neznají! ”* (Juda 10). A toto lze shledat nejen u lidu nebo nevzdělaných mas, které je proto možno svést do bludu, nýbrž i u vyšších stavů a dokonce u těch, kteří jsou jinak vlivní nadprůměrným učeným vzděláním. Zde ve většině případů chybí víra. Mizení víry nelze připisovat pokroku vědy, nýbrž spíše nerozumu (pošetilosti). Proto: **čím větší je někde nevědomost, tím větší je tam také odpad od víry.** Proto bylo Kristem apoštolům uloženo, *”jděte a učte všechny národy ”* (Mat. 28, 19).

Aby však z úřadu a horlivosti k vyučování vzešly očekávané plody a ve všech zvítězila Kristova tvářnost, musí být vždy pamatováno na to, ctihodní bratři, že není naprosto nic účinnějšího než láska. *”Hospodin není v rozčilování”* (3. Král. 19, 11). Je to zvrácená naděje, že duše budou získány pro Boha snahami, které jsou zraňující. Příliš tvrdě kárat bludy a příliš přísně napravovat zločiny může být mnohdy víc škodlivé než užitečné. Apoštol vyzýval Timothea: *”přesvědčuj, zapřísahej a kárej”* (napravuj a napomínej), ale připojuje *”se vši trpělivostí”* (2. Tim. 4, 2).

Kristus nám nesporně dal příklad tohoto druhu. Čteme, že nám řekl: *”Přijďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím”* (Mat. 11, 28). Lopotíci se a obtíženi rozuměl ty, kteří jsou drženi v zajetí hříchu nebo bludu. Jak velká je tedy mírnost božského mistra! Jaká to přívětivost, milosrdenství s těmi, kdo jsou vystaveni zkoušce utrpení. Jeho srdce je jasně vylíčeno slovy Izaiášovými: *”Vložil jsem na něj ducha svého... nebude povykovat... třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího nedohasí”* (Iz. 42, 1-3). Jaká láska *”shovívavá a dobrotivá”* (1.Kor. 13, 4) musí být projevována i vůči těm, kteří jsou k nám nepřátelští nebo se nám nepřátelsky posmívají.

”Když jsme tupeni, žehnáme, když jsme pronásledováni, snášíme to, když jsme pomlouváni, modlíme se” (1. Kor. 4, 12 n), vyznal Pavel o sobě. Mnozí vzbuzují horší zdání, než jací ve skutečnosti jsou. Dostali se na stranu bezbožných pro návyky jiných, kvůli předpojatým názorům, cizí rady a příklady nebo špatně uvážené ohledy. Přesto jejich vůle není tak zkažená, jak by si také přáli, aby se o nich smýšlelo. Proč nedoufáme, že oheň křesťanské lásky by rozptýlil z duší temnotu a zároveň vlil světlo Boží a mír? Možná, že se někdy hned nedostavuje plod našeho snažení. Láska se však nikdy neunaví odkladem, máme-li na paměti, **že odměna od Boha není slíbena za plody úsilí, nýbrž za snahu.**

Nemáme však, ctihodní bratři, na mysli, abyste Vy a Váš klérus neměli v onom celém tak těžkém díle obnovy národů v Kristu žádné pomocníky. Víme, že Bůh dal předpisy, jak by se měl každý chovat ke svému bližnímu (Sir. 17,12). Tedy nejen ti, kteří se zasvětili službě Bohu, nýbrž všichni věřící bez výjimky mají usilovat o zájmy Boží a duší: ovšem nikoli podle bojovnosti a fantazie každého jednotlivce, nýbrž pod vedením a podle pokynů biskupů. Neboť

být představeným, učit a rozhodovat v církvi není dáno nikomu než Vám, které *“Duch svatý ustanovil, aby spravovali církev Boží”* (Skut. 20, 28).

Aby se katolíci vzájemně seskupovali ve společenství podle různých plánů, ale vždy k prospěchu náboženství, to schvalovali. Naši předchůdci to již dávno a blahovonně podporovali. Ani My se nezdráháme vzdát chválu tomuto výtečnému zřízení a přejeme si neustále, aby se dalece rozšířilo v městech i na venkově a mohlo vzkvétat. Ale je vpravdě Naším přáním, aby sdružování tohoto druhu usilovalo v první řadě a především o to, aby všichni, kteří do něho vstoupí, žili neochvějně podle křesťanských mravů. Ve skutečnosti velmi málo záleží na tom, aby se mluvilo o mnohých subtilních otázkách a znalecky pojednávalo o právech a povinnostech, kde toto vše není spojeno s chováním. Doba vyžaduje jednání! Ale to musí naprosto spočívat v tom, aby **byly svatě a neporušeně zachovávány božské zákony a příkazy církve**; aby náboženství bylo svobodně a veřejně vyznáváno; aby byly konány láskyplné skutky všeho druhu. **Nic se nesmí dít s ohledem na vlastní prospěch nebo pozemský zisk.** Zářné vzory tolika Kristových bojovníků budou mnohem účinnější, aby strhly a pohnuly duše, než slova a vybrané úvahy. Tak se stane snadné, aby po odložení bázně a rozptýlení předsudků a pochybností, bylo přivedeno na stranu Kristovu co největší množství a všude podpořena znalost Jeho a láska k Němu, neboť tyto jsou přece cestou k opravdové a pravé blaženosti.

Vpravdě, když všude ve městech a na venkově budou věrně zachovávána přikázání Boží, když posvátné bude v úctě, když budou často přijímány svátosti, a když bude dbáno všeho ostatního, co patří k pojmu křesťanského života, pak nebude vůbec třeba dělat ještě něco navíc, aby vše bylo obnoveno v Kristu.

Nedomnívejme se, že toto vše má svůj vztah jedině k dosažení nebeských statků: bude to navíc nejvyšší měrou k užítku i pro tuto časnost a pro veřejné zájmy států. Neboť jestliže toto vše se prosadí, pak budou výše postavení a bohatí stát zároveň ze spravedlnosti a lásky na straně potřebných; tito však budou snášet těžkosti zoufalého osudu klidně a trpělivě. Občané nebudou poslouchat žádostivosti, nýbrž zákonů. Úcta a láska ke knížatům a vedoucím států, kteří *“nemají žádnou moc než od Boha”* (Řím. 13, 1) bude nezlomná. Čeho je více třeba? Pak budou konečně všichni přesvědčeni o tom, že **Církev, tak, jak byla svým původem ustanovena, musí požívat plné a neomezené svobody a nesmí být podřizována žádné cizí nadvládě.** V této svobodě, kterou musíme nárokovat, budou hájena nejen nejvyšší a největší práva náboženství, nýbrž bude také postaráno o veřejné blaho a bezpečnost národů. Neboť **“zbožnost je užitečná ke všemu”** (1. Tim. 4, 8); je-li nenarušená a vzkvétá, bude vpravdě *“lid přebývat v plnosti pokoje”* (Iz. 32, 18). Bůh, *“který je bohatý na milosrdenství”* (Efez. 2, 4), kéž milostivě přispěje k tomuto opětovnému povstání národů lidstva v Ježíši Kristu. Neboť *“nezáleží na tom, kdo chce, ani na tom kdo se přičiňuje, nýbrž na Bohu, který se smilovává”* (Řím. 9,16).

My ale, ctihodní bratři, si od něj toto snažně vyprošujeme “v duchu pokory” v denní a naléhavé modlitbě pro zásluhy Ježíše Krista. Užíváme kromě toho nejúčinnější přímluvy Bohorodičky. Abychom toho dosáhli, vydali jsme tento list v den, který je určen k oslavě růžence. To, co Náš předchůdce ustanovil ohledně zasvěcení měsíce října Nejsvětější Panně

Marii skrze a společný růženec ve všech chrámech, to stanovujeme a potvrzujeme stejným způsobem i my. Ještě vyzýváme ke vzývání Jeho přímluvců nejčistšího ženicha Matky Boží, patrona církve, sv. Josefa, jakož i apoštolských knížat Petra a Pavla. Aby toto vše mohlo přispět ke spáse a Vám všem podle přání bylo požehnané, k tomu Vám vyprošujeme pomocné prostředky božské milosti v přebohaté míře. Jako svědectví vnitřní lásky, s jakou zahrnujeme Vás a všechny věřící, které Nám svěřila Boží prozřetelnost, udělujeme Vám apoštolské požehnání v Pánu.

Dáno v Římě, u sv. Petra, dne 4. října 1903, v prvním roce našeho pontifikátu.

Papež Pius X.

***

Zpracováno podle německého překladu Karl Haselböcka v edici "Freude an der Wahrheit" Nr. 26, vyd. 2., Wien 1991.

Překlad K. Triebenekl.